

رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی

Relationship between Big Five Personality Factors and Marital Satisfaction

Narges Razeghi
Islamic Azad University
Tafresh Branch
Iran-Tafresh

Masume Nikiju
MA in Counseling

معصومه نیکی جو
کارشناس ارشد مشاوره

نرگس رازقی
مری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفرش
ایران - تفرش

Adis Kraskian Mujembari, PhD
Islamic Azad University
Karaj Branch
Iran-Karaj

Arine Zohrabi Masihi
Islamic Azad University
Tafresh Branch
Iran-Tafresh

آرینه ظهرا بی مسیحی
کارشناس روان شناسی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفرش
ایران - تفرش

دکتر آدیس کراسکیان مومباری
استادیار دانشگاه آزاد اسلامی
واحد کرج
ایران - کرج

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت (برونگردی، مقبولیت، گشودگی نسبت به تجربه، وظیفه شناسی و نورزگرایی) و رضامندی زناشویی بود. در این مطالعه از فرم کوتاه سیاهه نئو (کاستا و مک کرا، ۱۹۹۲) و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (السون، ۱۹۹۴) بهره گرفته شد. نمونه این پژوهش را ۱۰۰ زوج (۲۰۰ نفر) تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی از بین مراکز آموزش عالی سطح شهر تهران انتخاب شدند. نتایج نشان دادند که رضایت زناشویی با عوامل وظیفه شناسی و مقبولیت، همبستگی مثبت و با نورزگرایی، همبستگی منفی دارد. نتایج رگرسیون ساده حاکی از آن بود که دو عامل وظیفه شناسی (به طور مثبت) و نورزگرایی (به طور منفی) رضایت زناشویی را پیش بینی می کنند. براساس یافته های پژوهش حاضر پیشنهاد می شود که در رضایت زناشویی، به دو عامل وظیفه شناسی و نورزگرایی، توجه بیشتری معطوف شود.

واژه های کلیدی: رضایت زناشویی، پنج عامل بزرگ شخصیت، زوجین

Abstract

The purpose of this research was to investigate the relationship between Big Five Personality factors (extraversion, agreeableness, openness to experience, conscientiousness, and neuroticism) and marital satisfaction. The short form of NEO Inventory (Costa, & McCrae, 1992) and the Enrich Marital Satisfaction Questionnaire (Olson, 1994) were used in this study. The sample of this study consisted of 100 couples (200 individuals) all of whom have been selected from Tehran higher education centers by random sampling method. Results indicated that marital satisfaction had a positive correlation with conscientiousness and agreeableness, and a negative correlation with neuroticism. Results of the simple regression analysis showed that marital satisfaction was significantly predicted by conscientiousness (positively) and neuroticism (negatively). Results of this study suggest that neuroticism and conscientiousness factors deserve further attention for marital satisfaction.

Key words: marital satisfaction, Big Five Personality Factors, couples

received: 16 May 2009

accepted: 6 March 2011

دریافت: ۸۸/۲/۲۶

پذیرش: ۸۹/۱۲/۱۶

Contact information: narges_razeghi@yahoo.com

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تفرش است.

مقدمه

افزایش تعداد زوجهای مشکل دار، به هم خوردن تعادل خانواده‌ها، مختل شدن روابط زوجین و نیز سیر صعودی آمار طلاق در سالهای اخیر در ایران، موجب نگرانی همه صاحب‌نظران جامعه‌شناسی و روان‌شناسی شده است. مطالعات روان‌شناختی در زوجین نشان می‌دهند که کمتر از نیمی از آنها به درجه رضایت می‌رسند (کریستنسن^۱، لارنس^۲ و الدریش^۳، ۱۹۹۸ نقل از گاتیس، برنز، سیمپسون و کریستنسن، ۲۰۰۴). از آنجا که مطالعه در مورد ازدواجهای ناموفق و شکست‌خورده هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی دربردارد، پاره‌ای از پژوهشها بر شناخت عوامل مرتبط با رضایت زناشویی متمرکز شده‌اند. امروزه رگه‌های اصلی شخصیت از موضوعهای مهم روان‌شناسی به شمار می‌رود که پژوهشهای طولی^۴ بسیاری را به خود اختصاص داده است (جان و سریواستاوا، ۱۹۹۹؛ گاسلینگ، رنت‌فرو و سوآن، ۲۰۰۳؛ برانجی، ون‌لیشات و گریس، ۲۰۰۷؛ فورنهام، ۲۰۰۸؛ ژاو و سیبرت، ۲۰۰۶؛ رابرت و دلوچیو، ۲۰۰۰؛ مالوف، تورستینسون، شات، بولار و روک، ۲۰۱۰؛ حسینی و لطیفیان، ۱۳۸۸؛ پرونچر و دیگران، ۲۰۰۸). یافته‌های پژوهشها نشان می‌دهند که عوامل شخصیتی^۵ از پیش-بینی‌کننده‌های تجربی رضایت زناشویی^۶ هستند. وجود رابطه بین عوامل شخصیتی و رضایت زناشویی زوجین با استفاده از طرحهای طولی و مقطعی مختلف تأیید شده‌اند (رید، جونز و میلر، ۱۹۹۰؛ گاتمن، ۱۹۹۴ و ۱۹۹۸؛ کارنی و برادبری، ۱۹۹۷؛ ویسمن، ۱۹۹۹؛ کافلین، هوستون و هوتس، ۲۰۰۰؛ نمچک و السون، ۱۹۹۹؛ پرویتی و اماتو، ۲۰۰۴؛ رابینز، کسپی و مافیت، ۲۰۰۰؛ گاتیس و دیگران، ۲۰۰۴؛ راگ، برادبری، هالوگ، انگل و ترمیر، ۲۰۰۶). کملمیر، دنیلسون و باتن (۲۰۰۵) در پژوهش خود بر این نکته تأکید کردند که هر فرد برای اجتماعی شدن و رویارویی با افراد و موقعیتهای گوناگون به ساختارهای روان‌شناختی و ویژگیهای شخصیتی خاصی مجهز است که در متغیرهای مختلف زندگی مانند روابط بین فردی،

عملکرد شغلی و رفتارهای تغذیه‌ای تأثیر دارند (داروس، هنزل و سگرینا، ۲۰۰۸؛ الفهاگ و موری، ۲۰۰۸؛ ویلسون، رولز، سیمسون و ترن، ۲۰۰۷؛ پرونچر و دیگران، ۲۰۰۸). کارنی و برادبری (۱۹۹۵) بر این باورند که رگه‌های شخصیتی همچون ناپایداری احساسی یا نورزگرایی^۷ آسیب‌پذیریهای دائمی را به دنبال دارند که در چگونگی سازش‌یافتگی زوجین یا تجربه‌های پر تنش تأثیر می‌گذارند و بدین ترتیب، کل رضایت رابطه را زیر تأثیر قرار خواهند داد. پژوهش هوستون، کافلین، هوتس، اسمیت و جورج (۲۰۰۱) نشان داد که شخصیت از پیش-بینی‌کننده‌های کلیدی موفقیت و عدم کارکرد صحیح رابطه به شمار می‌رود. استرودا، دوربین، سایگال و کنابلچ فدرز (۲۰۱۰) در مطالعه خود بین شخصیت (بهنجار و نابهنجار) و رضایت زوجین رابطه معنادار یافتند. بررسیها نشان دادند که برونگردی^۸ و نورزگرایی از پیش‌بینی-کننده‌های شادکامی در زوجین محسوب می‌شوند (گاتیس و دیگران، ۲۰۰۴). همچنین، پژوهش راگ و دیگران (۲۰۰۶) نشان می‌دهد که پرخاشگری و نورزگرایی در سرعت نزول اولیه عملکردهای زناشویی، دخیل هستند. این یافته‌ها پیش‌بینی می‌کنند که الگوهای تعامل زناشویی، تحت تأثیر شخصیت زوجین قرار می‌گیرند.

پنج عامل نیرومند یا بزرگ شخصیت که از پیش-بینی‌کننده‌های مهم بهزیستی، روابط بین فردی و رضایت زناشویی محسوب می‌شوند، عبارت‌اند از: برونگردی، مقبولیت^۹، گشودگی^{۱۰}، وظیفه‌شناسی^{۱۱} و نورزگرایی. این عوامل دربرگیرنده ویژگیهای خاصی هستند.

برونگردی: به اعتقاد برت، پتریدز، آیزنک و آیزنک (۱۹۹۸)، تفاوت‌های واضحی بین درونگردها و برونگردها وجود دارد. برونگرد کسی است که مردم‌آمیز است، از مهمانی خوشش می‌آید، دوستان بسیار دارد، به سخن گفتن با دیگران نیاز دارد، میل ندارد در تنهایی چیزی بخواند یا مطالعه کند، مشتاق تحریک و هیجان است، خطرپذیر است، کنجکاوی می‌کند، ناگهانی و نیندیشیده عمل می‌کند،

1. Christensen, A.

2. Lawrence, E.

3. Eldridge, K.

4. longitudinal investigations

5. personality factors

6. marital satisfaction

7. neuroticism

8. extraversion

9. agreeableness

10. openness

11. conscientiousness

روابط به وجود می‌آید سازنده‌تر اداره می‌کنند (دانلان و دیگران، ۲۰۰۴). این افراد به اصول پایبندند و برای اهدافشان تلاش می‌کنند (اویا و دیگران، ۱۹۹۵).

نورزگرایی: این رگه شامل ویژگی‌هایی مانند غم، عصبانیت و عدم رضایت است و در قطب مخالف آن، پایداری هیجانی به ثبات خلقی، احساسی و آرامش اشاره دارد (دانلان و دیگران، ۲۰۰۴).

در پژوهش‌های اولیه، نورزگرایی با توصیف‌هایی همچون دمدمی^۷ و تحریک‌پذیر^۸ برای تعریف زن و شوهرهای ناراضی به کار گرفته می‌شد (دانلان و دیگران، ۲۰۰۴). کافلین و دیگران (۲۰۰۰) در یک مطالعه طولی ۱۳ ساله، رابطه بین نورزگرایی و ناخشنودی در ازدواج را کشف کردند. در بیشتر مطالعه‌ها، رابطه بین نورزگرایی و رضایت زناشویی به الگوهای ارتباطی منفی^۹ نسبت داده شده است. در مورد چهار عامل دیگر، رابطه نسبتاً کمتری با رضایت زناشویی گزارش شده است، چرا که تعداد معدودی از پژوهش‌ها، همه پنج رگه را در نظر گرفته‌اند (بوچارد، لوسیر و سابورین، ۱۹۹۹؛ واتسون، هیوبارد و ویس، ۲۰۰۰). برای مثال، واتسون و دیگران (۲۰۰۰) به این نتیجه دست یافتند که مقبولیت و وظیفه‌شناسی با رضایت در زوج‌های موقت رابطه مستقیم دارند، در حالی که برونگردی رابطه مستقیم با رضایت زناشویی زوج‌های دائم دارد. دانلان و دیگران (۲۰۰۴) بر این باورند که نورزگرایی برای رضایت زناشویی، زیانبخش است، اما دو عامل مقبولیت و گشودگی نسبت به تجربه، به رضایت بیشتر منجر می‌شوند. یافته‌های سایر پژوهش‌ها نشان دادند که مقبولیت، تأثیر بین فردی مهمی در عملکرد زناشویی دارد (گرازیانو، جنسن - کمپبل و هیر، ۱۹۹۶؛ تاین، گرازیانو، ونمن و تاسینری، ۲۰۰۰). دانلان و دیگران (۲۰۰۵) نیز پیشنهاد می‌کنند که خوشایندی و گشودگی نسبت به تجربه به دلیل داشتن همبستگی معنادار با روابط نزدیک، شایسته توجه بیشتری هستند.

با توجه به آنچه ذکر شد، هدف پژوهش حاضر تعیین

برانگیخته^۱ است، میل دارد دیگران را دست بیندازد، حاضر جواب است، تغییر و دگرگونی را دوست دارد، بی‌خیال و خوش‌بین است، دلش می‌خواهد خوش و خندان باشد، حرکت و کار را بیشتر می‌پسندد، تمایل به پرخاشگری دارد، زود از کوره در می‌رود، توانایی مهار احساسهایش را ندارد و آدم چندان پایداری نیست. در مقابل، درونگرد فردی است کم‌حرف و گوشه‌گیر که در خود فرو رفته و بیشتر به کتابها علاقه دارد تا به آدمها، تودار است و به جز چند دوست صمیمی از دیگران فاصله می‌گیرد، به دوراندیشی تمایل دارد، بی‌گذار به آب نمی‌زند، به احساسهای آنی اعتماد نمی‌کند، تحریک و هیجان را دوست ندارد، مسایل زندگی روزمره را در حدی که لازم است جدی می‌گیرد، زندگی منظم و باقاعده را دوست دارد، به احساسهایش کاملاً مسلط است، به ندرت از خودش پرخاشگری نشان می‌دهد، زود از کوره در نمی‌رود، پایدار و تا حدودی بدبین است و برای معیارهای اخلاقی، ارزش فراوان قائل است (آیزنک، ۱۹۹۰ نقل از دانش، ۱۳۸۴).

مقبولیت: مقبولیت بیشتر موجب می‌شود افراد بهتر بتوانند احساسهایشان را طی تعامل‌های بین شخصی مهار کنند و برخورد آرام‌تری داشته باشند. افراد دارای نمره بالا در رگه مقبولیت دارای ویژگی‌هایی همچون اعتماد، رک‌گویی^۲، دیگر دوستی^۳، همراهی^۴، تواضع^۵ و دل‌رحمی^۶ هستند (آتش‌روز، پاکدامن و عسگری، ۱۳۸۷). در واقع این رگه، صداقت، دیگر دوستی و همدردی را دربردارد و در تضاد با خصومت بدبینانه و خودمیان‌بینانه است (اویا، سانچز-برناردرس، مارتینز-آریاس، سیلوا و گرانا، ۱۹۹۵).

گشودگی نسبت به تجربه: این عامل، ویژگی‌هایی مانند تخیل فعال، درک احساسهای درونی، خلاق و متکر بودن، آزاداندیشی، تفکر واگرا و تمایل و خواست برای تغییر و داشتن انگیزه برای کسب تجارب جدید را دربرمی‌گیرد (دانلان، کانگر و برایانت، ۲۰۰۵).

وظیفه‌شناسی: افراد واجد تعهد بالا (وظیفه‌شناسی) که بر خود تسلط دارند، درگیری‌هایی را که بالاجبار در

1. impulsive
2. straight-forwardness
3. altruism

4. compliance
5. modesty
6. tender-mindedness

7. moody
8. irritable
9. negative communication patterns

چگونگی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی و پیش‌بینی رضایت زناشویی از طریق پنج عامل بزرگ شخصیت است. در این جهت، کوشش شده است تا به پرسشهایی که در پی می‌آیند، پاسخ داده شود: آیا بین پنج عامل بزرگ شخصیت و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد؟ آیا پنج عامل بزرگ شخصیت، تغییرات رضایت زناشویی را تبیین می‌کنند؟

روش

مطالعه حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری از همه زوجهای تهرانی با حداقل ۵ سال زندگی مشترک تشکیل شد که در سال ۱۳۸۷ در یکی از مراکز آموزش عالی شهر تهران به تحصیل مشغول بودند. از طریق روش نمونه‌برداری تصادفی چند مرحله‌ای، نخست فهرستی از مراکز آموزش عالی در سطح شهر تهران تهیه شد، در مرحله دوم با روش تصادفی، ۵ مرکز انتخاب و در مرحله سوم از هر مرکز ۲۰ زوج (۴۰ نفر) انتخاب شدند، بدین صورت که مصاحبه‌کننده در مراکز انتخابی با فاصله قراردادی ۵ نفر، مراجعه‌کنندگان واجد شرایط را به عنوان آزمودنی انتخاب (۱۰۰ زوج) و ابزارهای پژوهش را در مورد آنها اجرا می‌کرد.

برای سنجش پنج عامل بزرگ شخصیت از فرم کوتاه سیاهه نئو^۱ (کاستا و مک‌کرا، ۱۹۹۲) استفاده شد که ۵ ویژگی اصلی شخصیت (نورزگرایی، برونگردی، گشودگی

نسبت به تجربه، مقبولیت و وظیفه‌شناسی) را می‌سنجد. این سیاهه، براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نمره-گذاری می‌شود. برطبق گزارش کاستا و مک‌کرا (۱۹۹۲) ضرایب اعتبار بازآزمایی سیاهه بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ است. ضرایب همسانی درونی نیز در پژوهش گروسی‌فرشی، مهریار و قاضی طباطبایی (۱۳۸۰) برای هر یک از عوامل نورزگرایی، برونگردی، گشودگی به تجربه، مقبولیت و وظیفه‌شناسی به ترتیب برابر با ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ گزارش شده است.

برای سنجش رضایت زناشویی از فرم کوتاه مقیاس رضایت زناشویی انریچ^۲ که توسط سلیمانان (۱۳۷۳) در ایران هنجار شده است، بهره گرفته شد. این سیاهه ۴۷ گویه‌ای، ۱۲ مقوله رضایت زناشویی را می‌سنجد. همسانی درونی این سیاهه با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵ (سلیمانان، ۱۳۷۳) و اعتبار بازآزمایی آن به فاصله یک هفته، ۰/۹۴ به دست آمده است (مهدیان، ۱۳۷۶ نقل از احمدی، فتحی آشتیانی، اعتمادی و میرزمانی، ۱۳۸۵). به منظور تحلیل داده‌ها از تحلیل‌های همبستگی و رگرسیون همزمان استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد و ضریب همبستگی بین پنج عامل شخصیت و رضایت زناشویی را نشان می‌دهد.

همان‌طور که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، رضایت

جدول ۱. ضرایب همبستگی بین پنج عامل اصلی شخصیت و رضایتمندی زناشویی

	۵	۴	۳	۲	۱	SD	M	
۱. برونگردی					—	۷/۱۳۰	۳۰/۹۵	
۲. مقبولیت				—	۰/۲۳۱**	۶/۲۱۵	۳۸/۵۶	
۳. وظیفه‌شناسی			—	۰/۳۹۲**	-۰/۰۳۸	۷/۴۱۸	۳۸/۸۱	
۴. نورزگرایی		—	-۰/۰۲۱	-۰/۱۷۷*	-۰/۱۵۰*	۷/۴۴۵	۲۹/۵۱	
۵. گشودگی	—	-۰/۲۱۷**	۰/۲۸۶**	۰/۳۸۴**	۰/۲۴۹**	۶/۵۰۳	۳۴/۲۷	
۶. رضایت زناشویی	۰/۰۴۳	-۰/۲۶۶**	۰/۲۰۸**	۰/۱۹۹**	۰/۰۰۹	۲۵/۱۸۶	۱۶۹/۰۳	

* $P < 0.05$.

** $P < 0.01$.

دارند و موجب رضایت بیشتر زوجین می‌شود (کارنی و برادبری، ۱۹۹۷؛ کافلین و دیگران، ۲۰۰۰؛ برادبری، کمپبل و فینچام، ۱۹۹۵؛ رابینز، کسپی و موفیت، ۲۰۰۲؛ باتوین، باس و شاکلفورد، ۱۹۹۷؛ آیزنک، ۱۹۹۰ نقل از دانش، ۱۳۸۴؛ شکرکن، خجسته‌مهر، عطاری، حقیقی و شه‌نی‌بیلاق، ۱۳۸۵).

یافته پژوهش حاضر نشان داد که افراد واجد نوززگرایی پایین (پایداری هیجانی بیشتر) نمره بالایی در رضایت زناشویی دارند. این یافته با نتایج برخی از پژوهش‌های پیشین هماهنگ است (برای مثال، کارنی و برادبری، ۱۹۹۵؛ کافلین و دیگران، ۲۰۰۰؛ برادبری و دیگران، ۱۹۹۵؛ رابینز و دیگران، ۲۰۰۲؛ باتوین و دیگران، ۱۹۹۷؛ شکرکن و دیگران، ۱۳۸۵). نوززگرایی عاملی از شخصیت است که ثبات عاطفی بالا و اضطراب پایین در یک طرف پیوستار و ثبات عاطفی پایین و اضطراب بالا در سمت دیگر آن قرار می‌گیرند. مردان و زنان دارای نمره بالا در این رگه، عواطف غیرمنطقی بیشتر، کم توانی در رفتارهای برانگیختگی و ضعف در مقابله^۱ با مشکلات دارند. افراد واجد نمره‌های پایین در نوززگرایی به دلیل داشتن ثبات عاطفی، آرام و راحت‌اند، به نحوی که بدون آشفتگی و اضطراب با موقعیتهای تنیدگی‌زا مواجه می‌شوند (لانس‌بری، ولش، گیسیون و ساندستروم، ۲۰۰۵). از توصیف‌گرهای نوززگرایی مثل دمدمی مزاج بودن و تحریک‌پذیری، برای توصیف زن و شوهرهای ناراضی استفاده می‌شود (دانلان و دیگران، ۲۰۰۴). تعداد کثیری از تحقیقات از رابطه منفی بین این متغیر و رضایت زناشویی حمایت می‌کنند (کافلین و دیگران، ۲۰۰۰؛ رابینز، کسپی و موفیت، ۲۰۰۰؛ رابینز و دیگران، ۲۰۰۲؛ واتسون و دیگران، ۲۰۰۰ و دانلان و دیگران، ۲۰۰۴). این نتیجه مشابه مطالعات مختلف با روشها، قومها^۲ و دوره‌های گوناگون است. در تفسیر این یافته می‌توان گفت که افراد واجد نوززگرایی پایین پایداری هیجانی بالاتری دارند، اغلب احساس آرامش می‌کنند و دارای ثبات خلقی و احساسی هستند، در نتیجه رضایت بیشتری در درون و نیز در روابط بین فردی تجربه خواهند کرد.

زناشویی بیشترین همبستگی را با عامل نوززگرایی ($r = -0.266, P < 0.01$) و کمترین همبستگی را با عامل برونگردی ($r = 0.09, P > 0.05$) دارد. ضرایب همبستگی بین رضایت زناشویی با مقبولیت ($r = 0.199, P < 0.01$)، وظیفه‌شناسی ($r = 0.208, P < 0.01$) و نوززگرایی ($r = -0.266, P < 0.01$) معنادار است.

چنان‌که نتایج نشان می‌دهند افرادی که در عاملهای مقبولیت و وظیفه‌شناسی در سطح بالا بودند، در رضایت زناشویی نیز نمره بالا کسب کردند. در ضمن، افرادی که در نوززگرایی در سطح پایین بودند رضایت زناشویی بالاتری داشتند.

نتایج تحلیل رگرسیون همزمان نشان دادند که از پنج عامل شخصیت، دو عامل وظیفه‌شناسی و نوززگرایی به طور معنادار به عنوان تبیین‌کننده رضایت زناشویی می‌توانند در نظر گرفته شوند (جدول ۲).

جدول ۲.

خلاصه تحلیل رگرسیون همزمان برای پیش‌بینی رضایتمندی زناشویی بر پایه پنج عامل شخصیت

متغیرهای پیش‌بین	B	SEB	β
برونگردی	-0.093	0.251	-0.026
مقبولیت	0.518	0.317	0.128
وظیفه‌شناسی	0.622	0.254	0.183*
نوززگرایی	-0.904	0.234	-0.267**
گشودگی به تجربه	-0.426	0.293	-0.110

توجه: $R^2 = 0.130$ و $n = 200$ ، * $P < 0.05$ ، ** $P < 0.01$.

بحث

نتایج آزمون همبستگی نشان دادند بین سه عامل بزرگ شخصیت (مقبولیت، وظیفه‌شناسی و نوززگرایی) و رضایت زناشویی رابطه معنادار وجود دارد؛ بدین ترتیب که نوزز-گرایی به صورت معکوس و مقبولیت و وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی به طور مستقیم، رابطه معنادار دارند.

نتایج پژوهشها نشان داده‌اند که از میان پنج عامل اصلی شخصیت، مقبولیت، گشودگی نسبت به تجربه و وظیفه‌شناسی، ارتباط مستقیم مثبت با زندگی زناشویی

یافته دیگر این پژوهش، مبین این نکته بود که افراد واجد نمره بالا در عامل مقبولیت، در رضایت زناشویی نیز نمره بالا کسب می‌کنند. مقبولیت از رگه‌های شخصیت است که به تمایلات بین‌فردی اشاره دارد. افراد دارای نمره بالا در این رگه، ویژگی‌هایی همچون رک‌گویی، دیگردوستی، همراهی، دل‌رحمی و تواضع دارند (گرازیانو و ایزنبرگ، ۱۹۹۷). چنین فرد سازش‌یافته‌ای، دیگر دوست و کمک‌کننده است، همچنان که باور دارد سایرین نیز کمک‌کننده‌اند (لانس‌بری و دیگران، ۲۰۰۵). یافته‌های پژوهشی بسیاری در تأیید این موضوع وجود دارند (گرازیانو و دیگران، ۱۹۹۶؛ کافلین و دیگران، ۲۰۰۰). تبیین و دیگران (۲۰۰۰) در تحقیقات خود به این نتیجه دست یافتند که رگه مقبولیت در عملکرد زناشویی افراد، تأثیر مستقیم دارد.

نتایج پژوهش حاضر نشان دادند که متغیر وظیفه-شناسی، پیش‌بینی‌کننده خوبی برای رضایت زناشویی است. این یافته با نتایجی که کارنی و برادبری (۱۹۹۵) و کافلین و دیگران (۲۰۰۰) ارائه کرده‌اند، هماهنگ است. در تبیین این یافته می‌توان گفت همسران وظیفه‌شناس، کمتر ممکن است انتقاد از همسر را برانگیزانند که در نتیجه، میزان و یا شدت تعامل‌های منفی زناشویی را کاهش می‌دهد. وظیفه‌شناسی، کمتر ایجاد ناسازگاری می‌کند؛ چرا که این افراد عموماً مسئولیت‌پذیر، مورد اطمینان و سخت‌کوش هستند (دانلان و دیگران، ۲۰۰۴). جوشن‌لو و رستگار (۱۳۸۶) در یک پژوهش به بررسی پنج رگه اصلی شخصیت و حرمت خود به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های بهزیستی فضیلت‌گرا^۱ پرداختند. نتایج این تحقیق نشان دادند که وظیفه‌شناسی به نحو معناداری بهزیستی فضیلت‌گرا را در هر دو جنس پیش‌بینی کند. بهزیستی و رضایت از زندگی، مستلزم حضور عواطف خوشایند و فقدان عواطف ناخوشایند هستند (دینر، لوکاس و اویشی، ۲۰۰۲).

در پژوهش حاضر، بین دو عامل گشودگی نسبت به تجربه و برون‌گردی با رضایت زناشویی رابطه معناداری یافت نشد. در مورد برون‌گردی، در سایر پژوهش‌های مربوط

به پنج عامل بزرگ شخصیت نیز به معناداری رابطه این عامل با رضایت زناشویی اشاره‌ای نشده است (بوچارد و دیگران، ۱۹۹۹؛ واتسون و دیگران، ۲۰۰۰). اما در مورد گشودگی نسبت به تجربه، یافته پژوهش حاضر با برخی از پژوهش‌ها در این زمینه ناهماهنگ است (دانلان و دیگران، ۲۰۰۴؛ دانلان و دیگران، ۲۰۰۵). به نظر می‌رسد این ناهمخوانی به تفاوت‌های فرهنگی مربوط باشد، چرا که در ایران و به طور کلی مشرق زمین پیش‌بینی-پذیر بودن رویدادها و شرایط به استقبال از تجارب جدید، ترجیح داده می‌شود.

شواهد پژوهشی نشان می‌دهند که شخصیت و رضایت زناشویی، به پیش‌بینی اینکه ازدواج‌ها احتمالاً به ناکامی منجر می‌شوند یا اینکه بقایای سالم و مستحکم خواهند داشت، می‌توانند کمک کنند (شاکلفورد، بسر و گوتز، ۲۰۰۸). شخصیت با زیرساخت روانی روابط بادوام، رابطه دارد و بنابراین از پیش‌بینی‌کننده‌های کلیدی موفقیت و عدم کارکرد صحیح رابطه به شمار می‌رود. چنین به نظر می‌رسد که شخصیت، الگوهای تعامل زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده به‌جای ابزارهای این پژوهش از سایر ابزارها و مقیاس‌ها نیز استفاده شود تا به غنای فناوری ارزیابی، افزوده شود.

منابع

- آتش روز، ب.، پاکدامن، ش. و عسگری، ع. (۱۳۸۷). ارتباط بین پنج رگه اصلی شخصیت و پیشرفت تحصیلی. *فصلنامه روان‌شناسان ایرانی*، ۴ (۱۶)، ۳۷۶-۳۶۷.
- احمدی، خ.، فتحی آشتیانی، ع.، اعتمادی، ا. و میرزمانی، م. (۱۳۸۵). تأثیر روش تغییر شیوه زندگی بر کاهش ناسازگاری همسران. *فصلنامه روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، ۱۲ (۴۵)، ۱۰۸-۱۰۱.
- جوشن‌لو، م. و رستگار، پ. (۱۳۸۶). پنج رگه اصلی شخصیت و حرمت خود به عنوان پیش‌بینی‌های بهزیستی فضیلت‌گرا. *فصلنامه روان‌شناسان ایرانی*، ۴ (۱۳)، ۲۵-۱۳.
- حسینی، ف. و لطیفیان، م. (۱۳۸۸). پنج عامل بزرگ شخصیت و نیاز به شناخت. *فصلنامه روان‌شناسان ایرانی*، ۶ (۲۱)، ۶۸-۶۱.

- D. (1995).** Longitudinal and behavioral analysis of masculinity and femininity in marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 328-341.
- Branji, T., Van Lieshout, C. M., & Gerris, J. M. (2007).** Big five personality development in adolescence and adulthood. *European Journal of Personality*, 21, 45-62.
- Caughlin, J. P., Huston, T. L., & Houts, R. M. (2000).** How does personality matter in marriage? An examination of trait anxiety interpersonal negativity, and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 326-336.
- Costa, P. T. Jr., & McCrae, R. R. (1992).** Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological Assessment*, 4 (1), 5-13.
- Costa, P. T. Jr., Terracciano, A., & McCrae, R. R. (2001).** Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 653-663.
- Diener, E., Lucas, R., & Oishi, S. (2002).** Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *The handbook of positive psychology*. New York: Oxford University Press.
- Donnelan, M. B., Conger, R. D., & Bryant, C. M. (2004).** The big five and enduring marriages. *Journal of Research in Personality*, 38, 481-504.
- Donnellan, M. B., Conger, R.D., & Bryant, C. M. (2005).** Erratum to the big five and enduring marriages. *Journal of Research in Personality*, 39 (1), 206-207.
- Dorros, S., Hanzel A., & Segrina, Ch. (2008).** The big five personality traits and perceptions of touch to
- دانش، ع. (۱۳۸۴). تأثیر همانندی/تضاد در ویژگیهای شخصیتی درونگری/برونگری بر رضایت زناشویی. *دانشور رفتار*، ۱۲ (۱۰)، ۵۷-۶۷.
- سلیمانیان، ا. (۱۳۷۳).** بررسی تأثیر تفکرات غیرمنطقی بر رضایت زناشویی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم تهران.
- شکرکن، ح.، خجسته‌مهر، ر.، عطاری، ی.، حقیقی، ج. و شهینی‌بیلاق، م. (۱۳۸۵).** بررسی ویژگیهای شخصیتی، مهارتهای اجتماعی، سبکهای دلبستگی و ویژگیهای جمعیت‌شناختی به عنوان پیش‌بینی‌های موفقیت و شکست رابطه زناشویی در زوجهای متقاضی طلاق و عادی اهواز. *علوم تربیتی و روان‌شناسی*، ۱۳ (۱)، ۱-۳۰.
- گروسی‌فرشی، م. ت.، مهریار، ا. ه.، و قاضی طباطبایی، س. م. (۱۳۸۰).** کاربرد آزمون جدید شخصیتی نئو (NEO) و بررسی تحلیل ویژگیها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاههای ایران. *علوم انسانی الزهراء*، ۱۱ (۳۹)، ۱۹۸-۱۷۳.
- Avia, M. D., Sanches-Benardos, S. M. L., Martinez-Arias, M. R. M., Silva, F., & Grana, J. L. (1995).** The Five factor model-II: Relations of the NEO-PI with other personality variables. *Personality and Individual Differences*, 19, 81-97.
- Barrett, P. T., Petrides, K. V., Eysenck, S. B. G., & Eysenck, H. J. (1998).** The Eysenck personality Questionnaire: An examination of the factorial similarity of P, E, N, and L across 34 countries. *Personality and Individual Differences*, 25 (5), 805-819.
- Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997).** Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65, 107-136.
- Bouchard, G., Lussier, Y., & Sabourin, S. (1999).** Personality and marital adjustment: Utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 651-660.
- Bradbury, T. N., Campbell, S. M., & Fincham, F.**

- light, distress and divorce. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80 (2), 237-252.
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999).** The big five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research*. New York: Guilford Press.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995).** The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, 118, 3-34.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1997).** Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1075-1092.
- Kemmelmeier, M., Danilson, C., & Batten, J. (2005).** What's in a grade? Academic success and political orientation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 1386-1399.
- Lounsbury, J. W., Welsh, D. P., Gibson, L. W., & Sundstrom, E. (2005).** Broad and narrow personality traits in relation to cognitive ability in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 38 (5), 1009-1019.
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Schutte, N. S., Bhullar, N., & Rooke, S. E. (2010).** The five-factor model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality*, 44 (1), 124-127.
- Nemeczek, S., & Olson, K. R. (1999).** Five-factor personality similarity and marital adjustment. *Social Behavior and Personality*, 27, 309-318.
- Previti, D., & Amato, P. R. (2004).** Is infidelity a cause or a consequence of poor marital quality? *Journal of Social and Personal Relationships*, 21, 217-230.
- intimate and nonintimate body regions. *Journal of Research in Personality*, 42, 1067-1073.
- Elfhag, K., & Morey, L. C. (2008).** Personality traits and eating behavior in the obese. *Eating Behaviors*, 9, 285-293.
- Furnham, A. (2008).** Relationship among four big five measures of different length. *Psychological Reports*, 102, 312-316.
- Gattis, K. S., Berns, S., Simpson, L. E., & Christensen, A. (2004).** Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity and marital quality. *Journal of Family Psychology*, 18, 564-574.
- Gosling, S. D., Rentfrow, P. J., & Swann, W. B., Jr. (2003).** A very brief measure of the big five personality domains. *Journal of Research in Personality*, 37, 504-528.
- Gottman, J. M. (1994).** *What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Gottman, J. M. (1998).** Psychology and the study of the marital processes. *Annual Review of Psychology*, 49, 169-197.
- Graziano, W. G., & Eisenberg, N. (1997).** Agreeableness: A dimension of personality. In R. Hogan, J. Johnson, & S. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 795-824). San Diego: Academic Press.
- Graziano, W. G., Jensen-Campbell, L. A., & Hair, E. C. (1996).** Perceiving interpersonal conflict and reacting to it: The case for agreeableness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 820-835.
- Huston, T. L., Caughlin, J. P., Houts, R. M., Smith, S. E., & George, L. J. (2001).** The connubial crucible: Newlywed years as predictors of marital de-

- bability of marital infidelity. *Individual Differences Research*, 6 (1), 13-25.
- Strouda, C. B., Durbin, C. E., Saigal, S. D., & Knobloch-Fedders, L. M. (2010).** Normal and abnormal personality traits are associated with marital satisfaction for both men and women: An actor-partner interdependence model analysis. *Journal of Research in Personality*, 44 (4), 466-477.
- Tobin, R. M., Graziano, W. G., Vanman, E. J., & Tassinary, L. G. (2000).** Personality, emotional experience and efforts to control emotions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 656-669.
- Watson, D., Hubbard, B., & Wiese, D. (2000).** General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationships: Evidence from self and partner-ratings. *Journal of Personality*, 68, 413-449.
- Whisman, M. A. (1999).** Marital dissatisfaction and psychiatric disorder: Results from the national comorbidity survey. *Journal of Abnormal Psychology*, 108, 701-706.
- Wilson, L. C., Rholes, W. S., Simpson, J. A., & Tran, S. (2007).** Labor, delivery and early parenthood: An attachment theory perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33, 505-518.
- Zhao, H., & Seibert, S. (2006).** The big five personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytic review. *Journal of Applied Psychology*, 91 (2), 259-271.
- Provencher, V., Begin, C., Girouard, M. P. G., Tremblay, A., Boivin, S., & Lemieux, S. (2008).** Personality traits in overweight and obese women. *Eating Behaviors*, 9, 294-302.
- Read, S. J., Jones, D. K., & Miller, L. C. (1990).** Traits as goal-based categories: The importance of goals in the coherence of dispositional categories. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 1084-1061.
- Robert, B. W., & DelVecchio, W. F. (2000).** The rank-order consistency of personality traits from childhood to old age: A quantitative review of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 126, 3-25.
- Robins, R. W., Caspi, A., & Moffitt, T. E. (2000).** Two personalities, one relationship: Both partners' personality traits shape the quality of their relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 251-259.
- Robins, R. W., Caspi, A., & Moffitt, T. E. (2002).** It's not just who you're with, it's who you are: Personality and relationship experiences across multiple relationships. *Journal of Personality*, 70, 925-964.
- Rogge, R. D., Bradbury, T. N., Hahlweg, K., Engl, J., & Thurmaier, F. (2006).** Predicting marital distress and dissolution: Refining the two-factor hypothesis. *Journal of Family Psychology*, 20 (1), 156-159.
- Shackelford, T. K., Besser, A., & Goetz, A. T. (2008).** Personality, marital satisfaction, and pro-